

SEAT No. _____

[10]

No. of Printed Pages : 02

Sardar Patel University

M. Ed. (Education) 2017-2018

Semester – 1

PE01CMD201 Psychology of Learning and Human Development

Date : 02 / 11 / 2017

Marks : 70

Day : Thursday

Time : 10A.M. to 1 P.M.

Instructions

- All questions are compulsory
- There are six questions in all.
- Numbers to the right indicate marks

Q. 1 Answer any 5 questions in approximately 70 words each (15)

1. How does Growth and Development play an important role in human life? Explain.
2. Write expected learning outcomes for the same of affective domain.
3. What is the role of memory in Information processing theory
4. Explain three basic domains of learning : Cognitive, Affective and Psychomotor.
5. Explain Asubel's Learning Model.
6. Discuss views of Rogers about human development.

Q.2 Write an essay of about 300 words on any one topic. (10)

1. Physical, emotional, intellectual, social and moral development theory of Kohlberg
2. The views of Maslow about human development

Q.3 Write short notes on any two of the following. (10)

1. Bandura's Social Learning Theory
2. Jurisprudence Inquiry
3. Bruner's Discovery learning

Q. 4 Answer any 5 questions in approximately 70 words each (15)

1. Explain importance of reinforcement in Hull's learning theory.
2. What do you mean by constructivist views on teaching and learning?
3. What are Jean Lave's views on learning?
4. What are three types of gunas described in Indian scriptures? How can they be balanced?
5. Write educational implications of knowledge of Panchkosh.
6. Describe Vigotsky's contribution to learning theory

Q.5. Write an essay of about 300 words on any one topic. (10)

1. Behaviourism and learning
2. Ashtang marg of Lord Buddha and Patanjali

Q. 6. Write short notes on any two of the following. (10)

1. Gestalt views on learning
2. Importance of Purposivism in Tolman's learning theory
3. Gagne's hierarchy of learning

====++++====

Sardar Patel University
M.Ed. Programme 2017 – 18
Semester – 1

PE01CMD201: Psychology of Learning and Human Development

Date : 02 / 11 / 2017

Marks: 70

Day: Thursday

Time: 10:00 am to 1:00 Pm

સૂચનાઓ:

૧. દરેક પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

૨. કુલ ૬ પ્રશ્નો આપેલ છે. દરેક પ્રશ્નોની જમણી બાજુએ ગુણ દર્શાવેલ છે.

પ્ર - ૧ ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે ૭૦ શબ્દોમાં આપો. (૧૫)

૧. માનવ જીવનમાં વૃદ્ધિ અને વિકાસ કેવી રીતે પોતાની મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છે? સમજાવો.

૨. ભાવાત્મક ક્ષેત્રની અપેક્ષિત અધ્યયન નીપજ લખો.

૩. માહિતી પ્રક્રિયાના સિદ્ધાંતમાં સ્મૃતિની ભૂમિકા શું છે?

૪. અધ્યયનના મૂળભૂત ત્રણ ક્ષેત્રો સમજાવો : જ્ઞાનાત્મક, ભાવાત્મક અને મનોગત્યાત્મક (ક્રિયાત્મક)

૫. આસુબેલનું અધ્યયન મોડેલ સમજાવો.

૬. કાલ રોજર્સના માનવ વિકાસ અંગેના વિચારોની ચર્ચા કરો.

પ્ર - ૨ કોઈપણ એક વિષય પર આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (૧૦)

૧. કોહ્લ્બર્ગનો વિકાસાત્મક સિદ્ધાંત : ભૌતિક, સાંવેગિક, બૌદ્ધિક, સામાજિક, નૈતિક વિકાસ

૨. માનવ વિકાસ અર્થે મેસ્લોના વિચારો

પ્ર - ૩ ગમે તે બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં) (૧૦)

૧. બાંદુરાનો સામાજિક અધ્યયનસિદ્ધાંત

૨. જુરીસ્પુડેન્સની તપાસ

૩. બુનેરનું ડીસ્કવરી (શોધ) અધ્યયન

પ્ર - ૪ ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે ૭૦ શબ્દોમાં આપો. (૧૫)

૧. હલના અધ્યયનસિદ્ધાંતમાં સુદ્રઢીકીકરણનું મહત્વ સમજાવો.

૨. અધ્યયનતથા અધ્યાપન પર સંરચનાવાદીના વિચારો જણાવો.

૩. જેન લેવની અધ્યયનપરની વિચારધારા શું છે?

૪. ભારતીય ગ્રંથોમાં ત્રણ પ્રકારના ગુણો કયાં છે? તેનું સંતુલન કેવી રીતે રાખી શકાય.

૫. પંચકોશના જ્ઞાનના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો લખો.

૬. અધ્યયન સિદ્ધાંત માટે વિગોટસ્કીના યોગદાનનું વર્ણન કરો.

પ્ર - ૫ કોઈપણ એક વિષય પર આશરે ૩૦૦ શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (૧૦)

૧. વર્તનવાદ અને અધ્યયન

૨. બુદ્ધ તથા પતંજલીનો અષ્ટાંગ માર્ગ.

પ્ર - ૬ ગમે તે બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (આશરે ૧૫૦ શબ્દોમાં) (૧૦)

૧. અધ્યયન પર ગેસ્ટાલ્ટની વિચારધારા

૨. ટોલમેનના અધ્યયન સિદ્ધાંતમાં હેતુવાદનું મહત્વ

૩. ગેનેની અધ્યયન શ્રેણી (હેરાકી)

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 03

[6]

POST GRADUATE DEPARTMENT OF EDUCATION
SARDAR PATEL UNIVERSITY
VALLABH VIDYANAGAR
M.Ed. First Semester External Exam

Paper-2 PEO1CMD202- HISTORICAL, POLITICAL & ECONOMIC CONCERNS OF EDUCATION

Date: 06/11/2017

Time: 10.00 am-1.00 pm

Marks: 70

Q-1 Answer any five of the following questions: (15)

1. Explain the concept of progression of thinking.
2. Explain culture development functions.
3. Explain the long term role of education for the sustainable development.
4. 'Public welfare is also one of the aims of polity': Discuss the statement.
5. 'Education is also a function of state'. Favour the statement with any five arguments.
6. Explain the effect of history of a nation on educational policy.

Q-2 Explain quality of life focusing following points: (10)

1. Per capita income
2. Functions of education
3. Public security

OR

Q-2 Explain impacts of British rule in India on education following points: (10)

1. Aims of education
2. Medium of instruction
3. Teacher training

Q-3 Write short notes on any two of the following. (10)

1. Role of education for political awareness
2. Concept of social history
3. Polity and public welfare

Q-4 Answer any five of the following questions. (15)

1. What is the role of a teacher for developing democratic values?
2. "Democracy is the science of human freedom". Explain the statement.
3. Explain the democratic environment fostering process in the classroom.
4. Explain that school is the center of democratic society.
5. Explain harmonious co-existence concept of democratic education.
6. Explain the democratic characteristics of school teachers.

Q-5 Explain impact on education focusing following points: (10)

1. History of the nation
2. Economic development

OR

Q-5 Explain challenges to education focusing following points: (10)

1. The ideal of equality
2. Secondary education
3. Quality of education

Q-6 Write short notes on any two of the following. (10)

1. Democracy as a philosophy of development
2. Teacher as a champion of democratic disposition
3. Teacher participating in community process

POST GRADUATE DEPARTMENT OF EDUCATION
SARDAR PATEL UNIVERSITY
VALLABH VIDYANAGAR

M.Ed. First Semester External exam

Paper-2 PEO1CMD202- HISTORICAL, POLITICAL & ECONOMIC CONCERNS OF EDUCATION

Date: 06/11/2017

Time: 10.00 am -1.00 pm

Marks: 70

પ્ર-૧ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(૧૫)

૧. ચિંતનની પ્રગતિશીલતાની સંકલ્પના સમજાવો.
૨. સંસ્કૃતિના સંવર્ધન માટેના કાર્યો વર્ણવો.
૩. સંપોષિત વિકાસ માટે શિક્ષણની લાંબાગાળાની ભૂમિકા સમજાવો.
૪. 'રાજનીતિનું ધ્યેય પુજા કલ્યાણ છે.' -વિધાનની ચર્ચા કરો.
૫. 'શિક્ષણ એ પણ રાજ્યનું કાર્ય છે.' આ વિધાનની તરફેણમાં કોઈ પણ પાંચ દલીલો કરો.
૬. રાષ્ટ્રના ઇતિહાસની શિક્ષણનીતિ પર પડતી અસરો વર્ણવો.

પ્ર-૨ નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખી જીવનની ગુણવત્તાની સમજૂતી આપો.

(૧૦)

૧. માથાદીઠ આવક
૨. શિક્ષણના કાર્યો
૩. જાહેર સલામતી

અથવા

પ્ર-૨ બ્રિટીશ શાસનનો ભારતના શિક્ષણ ઉપરનો પ્રભાવ નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખી સમજાવો. (૧૦)

૧. શિક્ષણના ધ્યેયો
૨. શિક્ષણનું માધ્યમ
૩. શિક્ષક તાલીમ

પ્ર-૩ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પર ટૂંક નોંધ લખો.

(૧૦)

૧. રાજકીય જાગૃતિ માટે શિક્ષણની ભૂમિકા
૨. સામાજિક ઇતિહાસની સંકલ્પના
૩. રાજનીતિ અને જાહેર કલ્યાણ

પ્ર-૪ નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચના ઉત્તર લખો.

(૧૫)

૧. લોકશાહી મૂલ્યોના વિકાસમાં શિક્ષકની ભૂમિકા જણાવો.
૨. 'લોકશાહી માનવસ્વાતંત્ર્યનું વિજ્ઞાન છે.' સમજાવો.
૩. વર્ગખંડમાં લોકશાહી યુક્ત વાતાવરણ નિર્માણની પ્રક્રિયા સમજાવો.
૪. "શાળા લોકશાહી સમાજના નિર્માણ માટેનું કેન્દ્ર છે." -વિધાન સમજાવો.
૫. સંવાદપૂર્ણ સહઅસ્તિત્વ લોકશાહી શિક્ષણની સંકલ્પના સમજાવો.
૬. શાળાના શિક્ષકમાં લોકશાહીયુક્ત ગુણો વર્ણવો.

પ્ર-૫ નીચેના મુદ્દા ધ્યાનમાં રાખી શિક્ષણ પર તેના પ્રભાવની સમજૂતી આપો. (૧૦)

૧. રાષ્ટ્રનો ઇતિહાસ
૨. આર્થિક વિકાસ

અથવા

પ્ર-૫ શિક્ષણ સામેના પડકારોની સમજૂતી નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં રાખી આપો. (૧૦)

૧. સમાનતાનો આદર્શ
૨. માધ્યમિક શિક્ષણ
૩. શિક્ષણની ગુણવત્તા

પ્ર-૬ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પર ટૂંક નોંધ લખો. (૧૦)

૧. વિકાસના તત્વજ્ઞાન તરીકે લોકશાહી
૨. લોકશાહી વલણના હિમાયતી- શિક્ષક
૩. સમુદાયની પ્રક્રિયામાં શિક્ષક

— X —

108

... ..
... ..
... ..

109

... ..
... ..
... ..

110

... ..
... ..
... ..

(50)

SEAT No. _____

No. of Printed Pages: 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY

M. ED. (SEMESTER – I) EXAMINATION

Pe01cmd204 – Introduction to Research in Education

Time : - 3 Hrs.]

10.00 am to 01.00 pm 10th November 2017, Friday [Max Marks – 70

Instruction : Answer the question to the point

1. Answer ANY FIVE of the following questions. 15

- (1) State any five areas of educational research and write a research problem related to any one area.
- (2) Clarify the meaning of research and educational research.
- (3) Give the meaning of action research and explain any two advantages of the same.
- (4) Explain the meaning of longitudinal study with example.
- (5) Explain the meaning of population with example.
- (6) Explain any three points to be kept in mind while deciding the size of sample.

2. Select a research problem and write a proposal keeping in mind the following points.

1. Importance of the study 10
2. Objectives of the study
3. Research Questions or Hypothesis of study
4. Research method (With reason for its application)

OR

2. Explain, in detail, any five points of need of educational research. 10

3. Write short note. ANY TWO. 10

- (1) Explain any five sources of research problem.
- (2) Clarify the meaning of experiment, experimental research and One group – Pre test – Post test experimental design.
- (3) Explain any five characteristics of good sample.

4. Answer ANY FIVE of the following questions. 15

- (1) Clarify the concept of basic research and applied research.
  - (2) State any six points showing the importance of review of related literature in research.
  - (3) Give the meaning of descriptive research method and write any two points showing its importance.
  - (4) Explain any three reasons of selecting sample in research.
  - (5) Clarify the meaning of cluster sampling with example.
  - (6) Explain the meaning of scientific inquiry.
5. Explain independent, dependent, controlled, moderator and intervening variables with examples. 10

OR

5. Explain the meaning of causal comparative correlational method of research. Write two research problems related to each of them. 10

6. Write short note. ANY TWO. 10

- (1) Explain types of hypothesis with examples.
- (2) Explain stratified and purposive sampling with example.
- (3) Explain the advantages of survey research method.

(P.T.O.)

①

(50)

SEAT No. _____

No. of Printed Pages : 2

SARDAR PATEL UNIVERSITY**M. ED. (SEMESTER – I) EXAMINATION****Pe01cmd204 – Introduction to Research in Education**

Time : - 3 Hrs.]

10th November 2017

[Max Marks – 70

12-00 PM to 01:00 PM

સૂચના : પ્રશ્નોના ઉત્તર મુદ્દાસર રીતે લખો

1. નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. 15
  - (1) શૈક્ષણિક સંશોધનના ગમે તે પાંચ ક્ષેત્રો જણાવો અને કોઈ એક ક્ષેત્ર સાથે સંકળાયેલી સંશોધન સમસ્યા જણાવો.
  - (2) સંશોધન અને શૈક્ષણિક સંશોધનના અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
  - (3) ક્રિયાત્મક સંશોધનનો અર્થ જણાવીને તેના ગમે તે બે ફાયદા સમજાવો.
  - (4) લંબગત (Longitudinal) સંશોધનનો અર્થ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
  - (5) વ્યાપવિશ્વનો અર્થ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
  - (6) નિદર્શનું કદ નિશ્ચિત કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવા માટેના ગમે તે ત્રણ મુદ્દા સમજાવો.
2. કોઈ એક સંશોધન સમસ્યા પસંદ કરીને તેના માટે નીચે જણાવેલ મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં રાખીને સંશોધન પ્રસ્તાવ તૈયાર કરો. 10
  - (1) સંશોધનનું મહત્ત્વ.
  - (2) સંશોધનના હેતુઓ
  - (3) સંશોધન પ્રશ્નો અથવા ઉત્કલ્પનાઓ
  - (4) સંશોધન પદ્ધતિ (તે ઉપયોગ કરવાના કારણ સહિત)

અથવા
2. શૈક્ષણિક સંશોધનની જરૂરિયાત દર્શાવતા ગમે તે પાંચ મુદ્દા વિસ્તૃત રીતે સમજાવો. 10
3. ટૂંકનોંધ લખો. ગમે તે બે. 10
  - (1) સંશોધન સમસ્યાના ગમે તે પાંચ સ્ત્રોતો સમજાવો.
  - (2) પ્રયોગ, પ્રાયોગિક સંશોધન અને એક જૂથ – પૂર્વ કસોટી – ઉત્તર કસોટી પ્રાયોગિક યોજનાના અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
  - (3) સારા નિદર્શના ગમે તે પાંચ લક્ષણો સમજાવો.
4. નીચેનામાંથી ગમે તે પાંચ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. 15
  - (1) મુલગત (basic) અને વ્યાવહારિક સંશોધનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
  - (2) સંશોધનમાં સંબંધિત સાહિત્યની સમીક્ષા દર્શાવતા ગમે તે છ મુદ્દાઓ જણાવો.
  - (3) વર્ણનાત્મક સંશોધન પદ્ધતિનો અર્થ જણાવો અને તેનું મહત્ત્વ દર્શાવતા ગમે તે બે મુદ્દા લખો.
  - (4) સંશોધનમાં નિદર્શ પસંદ કરવા માટેના ગમે તે ત્રણ કારણો સમજાવો.
  - (5) ગૂંમમાં નિદર્શન પદ્ધતિનો અર્થ ઉદાહરણ સહિત સ્પષ્ટ કરો.
  - (6) વૈજ્ઞાનિક તપાસનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
5. સ્વતંત્ર, પરતંત્ર, નિયંત્રિત, પરિવર્તક અને આંતરવર્તી ચલો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. 10

અથવા
5. સંશોધનની કારણ તુલનાત્મક અને સહસંબંધાંક પદ્ધતિના અર્થ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. પ્રત્યેક પદ્ધતિ સાથે સંકળાયેલી બે બે સંશોધન સમસ્યાઓ લખો. 10
6. ટૂંકનોંધ લખો. ગમે તે બે. 10
  - (1) ઉત્કલ્પનાના પ્રકાર ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
  - (2) સ્તરીકૃત અને સહેતુક નિદર્શન પદ્ધતિ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
  - (3) સર્વેક્ષણ સંશોધન પદ્ધતિના ફાયદા સમજાવો.

— X —
(2)

[45]

SARDAR PATEL UNIVERSITY

M. ED: I-SEMESTER EXTERNAL EXAMINATION NOVEMBER-2017

PE01CMD203-EDUCATION STUDIES

Date: 08-11-2017, Wednesday

Time: 10.00 a.m. to 01.00 p.m.

TOTAL MARKS : 70

Q – 1 Answer in brief: Any five

1. What is sociology of knowledge?
2. State the R. S. peter's criteria of education.
3. State the meaning of education studies.
4. What is Indian ideas of human development?
5. State the educational implications of liberalization.
6. State the characteristics education in democratic state.

15

Q – 2 Criticise a view of futuristic education.

10

OR

Q – 2 Discuss globalization and privatization are a blessing and a curse.

10

Q – 3 Write short note: (Any two)

10

1. Approaches and need of Mentoring
2. Para and Aparavidya
3. The nature of multidisciplinary and interdisciplinary of education studies

15

Q – 4 Answer in brief: Any five

1. What is education as a human development?
2. State the research areas of education studies.
3. State the content and uses of educational websites.
4. What is the trans nature disciplinary nature of education studies.
5. What is mentoring?
6. State the concept of educational implications of localizations.

Q – 5 Discuss the trends of qualitative research in education studies.

10

OR

Q – 5 Explain the to develop the research attitude through action research and content analysis.

10

Q – 6 Write short note: (Any two)

10

1. Properties and challenges of open learning
2. Educational implications of market economy
3. Challenges of developing educational competency

(1)

(PTO)

પ્રશ્ન : ૧ સંક્ષિપ્તમાં ઉત્તર આપો. (ગમે તે પાંચ)

૧. જ્ઞાનનું સમાજશાસ્ત્ર એટલે શું?
૨. આર. એસ. પેટરના શિક્ષણના માપદંડો જણાવો.
૩. શૈક્ષણિક અભ્યાસનો અર્થ જણાવો.
૪. માનવ વિકાસનો ભારતીય ખ્યાલ શું છે?
૫. ઉદારીકરણના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
૬. લોકશાહી રાજ્ય વ્યવસ્થામાં શિક્ષણની લાક્ષણિકતા જણાવો.

૧૦

પ્રશ્ન : ૨ શિક્ષણનું ભવિષ્યલક્ષી ચિત્ર રજુ કરી સમીક્ષા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન : ૨ શિક્ષણ માટે વૈશ્વિકરણ અને ખાનગીકરણ આશિર્વાદ કે અભિશાપ છે- ચર્ચા કરો.

૧૦

૧૦

પ્રશ્ન : ૩ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

૧. મેન્ટરીંગના અભિગમો અને જરૂરિયાત
૨. પરા અને અપરા વિદ્યા
૩. શૈક્ષણિક અભ્યાસનું બહુવિદ્યાશાખાકીય અને આંતર વિદ્યાશાખાકીય સ્વરૂપ

૧૫

પ્રશ્ન : ૪ સંક્ષિપ્તમાં ઉત્તર આપો. (ગમે તે પાંચ)

૧. માનવ વિકાસ તરીકે શિક્ષણ એટલે શું?
૨. શૈક્ષણિક અભ્યાસના સંશોધન ક્ષેત્રો જણાવો.
૩. શિક્ષણમાં ઉપયોગી વેબસાઇટ્સના વિષયવસ્તુ અને ઉપયોગ જણાવો.
૪. શૈક્ષણિક અભ્યાસનું ટ્રાન્સ વિદ્યાકીય સ્વરૂપ એટલે શું?
૫. માર્ગદર્શન સલાહગીરી એટલે શું?
૬. સ્થાનીકીકરણના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.

૧૦

પ્રશ્ન : ૫ શૈક્ષણિક અભ્યાસના સંદર્ભ ગુણાત્મક સંશોધનોના પ્રવાહોની ચર્ચા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન:૫ ક્રિયાત્મક સંશોધન અને વિષયવસ્તુ વિશ્લેષણ દ્વારા સંશોધન અભિગમ વિકસાવી શકાય છે સમજાવો.

૧૦

પ્રશ્ન : ૬ ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

૧. મુક્ત અદ્યયનની લાક્ષણિકતા અને પડકારો
૨. બજાર આધારિત અર્થતંત્રના શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો
૩. શૈક્ષણિક ક્ષમતાઓના વિકાસના પડકારો

-X-

(2)